УДК 35.352(043.2)

Устинова І.П., к.ю.н., доцент,
Невмержицька О.В., студентка,
Навчально-науковий Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ

ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ

Про необхідність децентралізації влади в Україні дискутують тривалий час, але насправді впродовж багатьох років процес потроху рухався у зворотному напрямку – зростала централізація повноважень та ресурсів у вертикалі органів виконавчої влади. Проте така централізація не вирішувала проблем людини у конкретному селі, селищі та місті. Виконавча влада стверджувала, що це відбувалося через те, що місцеве самоврядування неспроможне було виконувати покладені на нього функції і знову частина функцій мала перебиратися на органи виконавчої влади [3, с. 145]. Однак, одразу виникало запитання: на які рівні управління мають бути передані ці повноваження та ресурси, аби вони були використані максимально ефективно? От тут і постає питання ідеології і змісту реформи децентралізації влади.

В Україні закладені конституційні засади місцевого самоврядування, ратифікована Європейська хартія місцевого самоврядування, прийнято низку базових нормативно-правових актів, які створюють правові та фінансові основи його діяльності [3, с. 146]. Проте від часу ухвалення Конституції України та базових для місцевого самоврядування нормативно-правових актів розвиток місцевого самоврядування фактично зупинився на рівні територіальних громад – міст обласного значення, оскільки переважна більшість територіальних громад через їх надмірну подрібненість та надзвичайно слабку фінансову базу виявилась не спроможною до виконання усіх повноважень місцевого самоврядування [4, с. 103].

Отож, існуюча в Україні система місцевого самоврядування не відповідає потребам суспільства. Функціонування місцевого самоврядування не спрямовано на реалізацію його головного призначення – створення та підтримка сприятливого життєвого середовища, необхідного для всебічного розвитку людини, надання мешканцям територіальних громад якісних та доступних публічних послуг на основі сталого розвитку дієздатної громади.

Міжнародний досвід показує, що не можливо здійснити перерозподіл повноважень та ресурсів між органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування на користь останніх без їх посилення (укрупнення) чисельно та територіально.

За роки незалежності України в основному сформовано

законодавство, що визначає систему органів публічної влади, їх повноваження, порядок формування та ресурсну основу їх діяльності, проте унаслідок різних причин, передусім відсутності політичної волі, в Україні так і не було сформовано стрункy, зрозумілу, таку, що відповідає потребам її розвитку, систему адміністративно-територіального устрою. Україна чи не єдина держава в Європі, яка досі не має закону, що регулює питання створення та ліквідації адміністративно-територіальних одиниць, ведення їх реєстру і створення на цій основі первинного реєстру адрес [5, с. 112].

Причин невдалої спроби АТР було достатньо, слід виокремити головні з них і порівняти з нинішньою ситуацією, яка з точки зору можливості проведення реформи виглядає значно кращою. По-перше, не існувало єдиної і цільної концептуальної основи АТР. Нині така продумана й логічна концепція є і прийнята вона Урядом 1 квітня 2014 року.

По-друге, не було створено державної інституції, яка б планомірно і системно працювала над розробкою і впровадженням реформ. Уже у 2008 році реорганізоване Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України розпочало таку роботу, і в основному завершило її у 2009 році, коли було ухвалено Концепцію реформи № 900-р та підготовлено низку законопроектів, що випливали з цієї концепції. Правда в 2010-2013 рр. ухвалені попереднім урядом акти були скасовані урядом Азарова і робота з проведення реформи була зупинена.

По-третє, коло залучених експертів і недержавних та громадських організацій як до розробки, так і до впровадження та підтримки АТР було дуже вузьким. Впродовж 2008-2015 рр. це коло постійно розширювалось і міцніло – аж до створення громадянських мережевих структур підтримки реформ.

По-четверте, вкрай недостатньою виявилась у 2005 році інформаційно-роз'яснювальна робота та промоція АТР у громадах. Протягом 2008-2009, а особливо в 2014 році охоплення різних середовищ роз'яснювальною роботою зросло в десятки раз.

По-п'яте, недостатньо чітко були визначені ризики і загрози, суспільні і політичні групи впливу, у т.ч. прихильники і супротивники АТР, що стримувало просування реформи. Нині ситуація з опонентами і супротивниками реформ з одного боку ще більш обтяжена справжньою війною і сепаратизмом на Донбасі та свідомим і несвідомим опором реформам з боку тих, хто реально втрачає владу і напрацьовані роками корупційні схеми і механізми збагачення в місцевих владах різних рівнів, а з іншого боку суспільство готове до сприйняття змін [5, с. 116].

Сьогодні процес децентралізації в Україні успішно стартував, але повноцінне завершення реформи потребує усунення наявних прогалин і

невизначеностей у Конституції України

Література

1. Конституція України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 142.

2. Про місцеві державні адміністрації: Закон України від 09.04.1999 р. № 586-XIV // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 20-21. – Ст. 190.

3. Авер'янов В.Б. Права громадян у сфері виконавчої влади: адміністративно-правове забезпечення реалізації та захисту / В.Б. Авер'янов. – К.: Наукова думка, 2016.

4. Балацький Є.О. Бюджетна децентралізація: ефективність реформи на місцевому рівні / Є.О. Балацький // Экономика и управление. – 2015. – № 4. – С. 97-103.

5. Мельниченко В.І. Переосмислення функцій державного управління у контексті децентралізації публічної влади / В.І. Мельниченко // Український соціум. – 2014. – № 2 (4). – С. 109-116.

УДК 378.147:346.6(043.2)

Устинова І.П., к.ю.н., доцент,
Семенчук В.В., студентка,
Навчально-науковий Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ

ПРАВОВІ ЗАСАДИ БАНКІВСЬКОГО НАГЛЯДУ В УКРАЇНІ

Банківська система, її стан та перспективи розвитку мають величезне значення для економіки нашої країни. Саме тому банківська сфера є об'єктом нагляду компетентних органів державної влади. Банківський нагляд спрямований на підтримку надійності та ефективності окремих складових фінансово-кредитної системи країни, з метою стабільного функціонування всієї банківської системи [4]. Організація здійснення банківського нагляду в Україні покладена на центральний банк країни – Національний банк України. Банківський нагляд – система заходів щодо контролю та активних впорядкованих дій Національного банку України, спрямованих на забезпечення дотримання банками та іншими особами, стосовно яких Національний банк України здійснює наглядову діяльність, законодавства України і встановлених нормативів з метою забезпечення стабільності банківської системи та захисту інтересів вкладників та кредиторів банку [1]. Метою банківського нагляду є захист інтересів вкладників і кредиторів банку та стабільність банківської системи щодо безпеки зберігання коштів клієнтів на банківських рахунках.

Національний банк України здійснює регулювання та банківський нагляд відповідно до положень Конституції України, Закону України